

MATEMATİK

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Temel geometrik çizimler ve çember

Soru 1-5 • İşlemlerinizi ve gerekçelerinizi gösteriniz.

01. SORU

Temel

Cetvelle 4 cm uzunluğunda bir AB doğru parçası çizin. Uç noktalarını gösteriniz. Uzunluğu ölçerken cetvelin hangi çizgisini A'ya yerleştirirsiniz?

02. SORU

Temel

I, II ve III şekillerini doğru, ışın ve doğru parçası olarak adlandırınız. Her şeklin kaç uç noktası olduğunu yazınız.

03. SORU

Temel

Başlangıç noktası P olan ve Q'dan geçen bir ışın çizin. Başlangıç noktasını ve uzama yönünü gösteriniz. PQ ışını ile QP ışını aynı mıdır? Açıklayınız.

04. SORU

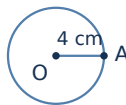
Uygulama

Defterinizde pergeli 3 cm açarak O merkezli bir çember çizin. Bir yarıçapını gösteriniz. Çizim boyunca pergelin açıklığı neden değişmemelidir?

05. SORU

Uygulama

O çemberin merkezi, A çember üzerindedir. $OA = 4$ cm olduğuna göre yarıçapı ve çapı bulunuz. Çapı yarıçaptan nasıl bulduğunuzu açıklayınız.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Temel geometrik çizimler ve çember

Soru 1-5 • İşlem basamakları ve değerlendirme

01. SORU

ÇÖZÜM

A ve B uçları belirli, uzunluğu 4 cm olan bir doğru parçası çizilir. Cetvelin **0 çizgisi** A'ya getirilir; B, 4 cm çizgisinde olmalıdır. Cetvelin fiziksel kenarı 0 çizgisiyle karıştırılmaz.

Puanlama (10 puan): Uçları belirli 4 cm doğru parçası: 6; 0 çizgisini ve ölçümü açıklama: 4 puan.

02. SORU

ÇÖZÜM

I: doğru parçası, 2 uç nokta. **II: doğru**, uç noktası yok. **III: ışın**, 1 başlangıç noktası. Oklar şeklin o yönde sınırsız uzadığını gösterir.

Puanlama (10 puan): Üç doğru adlandırma: 6; uç noktası sayıları: 4 puan.

03. SORU

ÇÖZÜM

Işın P'de başlar, Q'dan geçer ve bu yönde okla uzatılır. **PQ ile QP aynı ışın değildir**; başlangıç noktaları ve uzama yönleri farklıdır. P ve Q farklı noktalardır.

Puanlama (10 puan): P başlangıçlı, Q'dan geçen doğru çizim: 6; iki ışını gerekçeyle ayırt etme: 4 puan.

04. SORU

ÇÖZÜM

Pergelin sabit ucu O'ya konur; açıklık 3 cm korunarak çember çizilir. O ile çember üzerindeki bir nokta arasındaki doğru parçası yarıçaptır. Bütün çember noktaları O'ya **3 cm** uzaklıkta olmalıdır.

Puanlama (10 puan): 3 cm açıklıkla O merkezli çember: 5; yarıçapı gösterme: 2; sabit uzaklık gerekçesi: 3 puan.

05. SORU

ÇÖZÜM

OA bir yarıçaptır: **4 cm**. Çap, merkezden geçen ve iki ucu çember üzerinde olan doğru parçasıdır. İki yarıçap uzunluğundadır: **4 + 4 = 8 cm**.

Puanlama (10 puan): Yarıçap: 3; çap: 3; iki yarıçapla ilişki ve birimler: 4 puan.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Doğruların birbirine göre durumları

Soru 6-10 • İşlem basamakları ve değerlendirme

06. SORU

ÇÖZÜM

İddia **yanlıştır**. İki farklı noktadan yalnızca bir doğru geçer. A ve B'den geçen çizimler uzatıldığında aynı doğru üzerinde çakışır; farklı doğrular oluşturmaz.

Puanlama (10 puan): İddiayı değerlendirme: 3; çizimle tek doğruyu gösterme: 4; açıklama: 3 puan.

07. SORU

ÇÖZÜM

A ve B, d'nin aynı tarafında eşit dik uzaklıkta seçilir. Bu noktalardan geçen **AB doğrusu d'ye paraleldir**. Gönye ile eşit dik uzaklıklar çizilerek kontrol edilir. A ve B farklı noktalardır.

Puanlama (10 puan): Aynı tarafta eşit dik uzaklıkları belirleme: 4; AB çizimi: 3; paralellik açıklaması: 3 puan.

08. SORU

ÇÖZÜM

P'den geçen doğru, d ile **90°** açı oluşturacak şekilde çizilir. Gönye ile çizilip diklik kontrol edilebilir; açölçerle 90° olduğu da ölçülebilir.

Puanlama (10 puan): P'den geçen dik doğru: 6; uygun araç: 2; 90°: 2 puan.

09. SORU

ÇÖZÜM

I: paralel doğrular. II: dik kesişen doğrular. III: dik olmayan kesişen doğrular. II'de kesişim açıları 90°; III'te 90° değildir.

Puanlama (10 puan): Üç doğru adlandırma: 6; dik / dik olmayan ayrımını gerekçelendirme: 4 puan.

10. SORU

ÇÖZÜM

İddia **yanlıştır**. Işın bir noktada başlar ve **tek yönde** sınırsız uzar. Doğru ise iki yönde sınırsız uzar. Işında bir başlangıç noktası ve bir ok; doğruda iki yönde ok gösterilir.

Puanlama (10 puan): Işın ve doğru çizimleri: 6; tek yön / iki yön farkı ve iddia değerlendirmesi: 4 puan.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Açı ölçme ve verilen açıyı çizme

Soru 11-15 • İşlem basamakları ve değerlendirme

11. SORU

ÇÖZÜM

AOB = 60°; dar açıdır. Açıölçerin merkezi **O köşesine**, 0 çizgisi OA koluna yerleştirilir. OA'dan başlayan doğru ölçek okunur.

Puanlama (10 puan): 60° ölçümü: 5; dar açı: 2; merkez ve hizalama açıklaması: 3 puan.

12. SORU

ÇÖZÜM

AOB = 120°; geniş açıdır. Ölçüm OA kolundaki 0'dan OB koluna doğru yapılır. 120°, 90°'den büyük ve 180°'den küçüktür.

Puanlama (10 puan): 120° ölçümü: 5; geniş açı: 2; ölçüm yönü ve gerekçe: 3 puan.

13. SORU

ÇÖZÜM

İki açı da **45°**dir; ölçüleri eşittir. Açı büyüklüğünü kollar arasındaki açıklık belirler. Kolların çizimde uzun ya da kısa görünmesi ölçüyü değiştirmez.

Puanlama (10 puan): İki 45° ölçümü: 4; eşitliği belirtme: 2; açıklık / kol uzunluğu ayrımı: 4 puan.

14. SORU

ÇÖZÜM

Doğru ölçü **135°**dir; geniş açıdır. OA koluna denk gelen 0'dan başlanmalıdır. Karşı yönden başlayan ölçek okunursa 45° görülebilir.

Puanlama (10 puan): 135° ölçümü: 5; 0 çizgisine göre doğru ölçeği seçme açıklaması: 5 puan.

15. SORU

ÇÖZÜM

35°'lik açı **dar**, 145°'lik açı **geniş** açıdır. İki çizimde de açıölçer merkezi köşeye, 0 çizgisi başlangıç koluna yerleştirilir; işaretlenen noktadan ikinci kol geçirilir.

Puanlama (10 puan): 35° ve 145° çizimleri: 3'er puan; köşe ve kollar: 2; iki açı türü: 2 puan.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Kesişen doğruların oluşturduğu açılar

Soru 16-20 • İşlem basamakları ve değerlendirme

16. SORU

ÇÖZÜM

AOB doğru açıdır ve **180°**dir. Komşu AOC ve COB açıları toplamı 180° olduğundan $x = 180 - 65 = 115°$.

Puanlama (10 puan): Doğru açı ve toplam ilişkisi: 5; doğru x işlemi ve sonucu: 5 puan.

17. SORU

ÇÖZÜM

Karşılıklı bulunan bu iki açı **ters açılardır** ve eşittir. Bu nedenle $x = 40°$. Komşu açıyla karıştırılmamalıdır.

Puanlama (10 puan): Ters açı ilişkisi ve eşitlik gerekçesi: 6; 40° sonucu: 4 puan.

18. SORU

ÇÖZÜM

Her açı **90°**. Komşu iki açı toplamı **180°**. Dört açı toplamı **360°**dir. Dik kesişme, dört dik açı oluşturur.

Puanlama (10 puan): Bir açının ölçüsü: 3; iki açının toplamı: 3; dört açının toplamı ve gerekçe: 4 puan.

19. SORU

ÇÖZÜM

Doğru açı **180°**dir. $30 + 70 + x = 180$; buradan $x = 80°$. Üç bitişik açı birlikte doğru açıyı oluşturur.

Puanlama (10 puan): 180° toplamını kurma: 5; işlem ve 80° sonucu: 5 puan.

20. SORU

ÇÖZÜM

125°'nin ters açısı **125°**dir. İki komşu açı da $180 - 125 = 55°$ olur. Diğer üç ölçü **55°, 125°, 55°**tir; sıralama seçilen başlangıca göre değişebilir.

Puanlama (10 puan): Ters açıyla 125°: 4; iki komşu açıyı 55° bulma: 4; gerekçe: 2 puan.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Çokgenler ve temel elemanları

Soru 21-25 • İşlem basamakları ve değerlendirme

21. SORU

ÇÖZÜM

I çokgendir: doğru parçalarından oluşan kapalı şekildir. **II açık** olduğu için çokgen değildir. **III çemberdir;** eğri bir çizgiden oluştuğu için çokgen değildir.

Puanlama (10 puan): I'i seçme: 3; II'nin açıklaması: 3; III'ün açıklaması: 4 puan.

22. SORU

ÇÖZÜM

Beşgenin **5 kenarı ve 5 köşesi** vardır. Örnek komşu kenarlar **AB ve BC**; ortak köşe **B**. Başka doğru komşu kenar çiftleri de kabul edilir.

Puanlama (10 puan): Kenar ve köşe sayıları: 4; komşu iki kenar: 4; ortak köşe: 2 puan.

23. SORU

ÇÖZÜM

Köşegenler **AC ve BD**'dir. Köşegen, komşu olmayan iki köşeyi birleştirir. Kenar ise komşu iki köşeyi birleştiren doğru parçasıdır.

Puanlama (10 puan): İki doğru köşegen çizimi: 6; adları: 2; komşu olmayan köşe açıklaması: 2 puan.

24. SORU

ÇÖZÜM

Düzgün çokgen değildir. Bütün açıları 90° olsa da bütün kenar uzunlukları eşit değildir. Düzgün çokgende hem bütün kenarlar hem bütün açılar eşit olmalıdır.

Puanlama (10 puan): Doğru karar: 3; eş açıları değerlendirme: 2; eş olmayan kenarlar ve tanım: 5 puan.

25. SORU

ÇÖZÜM

Dört doğru parçasıyla kapalı ve kendini kesmeyen bir dörtgen çizilir; köşeler çevre boyunca A, B, C, D adlandırılır. Kenarlar **AB, BC, CD, DA**. Üç köşenin aynı doğrudaki olmadığı uygun dörtgenler kabul edilir.

Puanlama (10 puan): Geçerli dörtgen: 6; sıralı köşe adları: 2; dört kenarı yazma: 2 puan.

ÇÖZÜMLER

5. SINIF | 1. DÖNEM 1. YAZILIYA HAZIRLIK

Çemberlerle üçgen oluşturma

Soru 26-30 • İşlem basamakları ve değerlendirme

26. SORU

ÇÖZÜM

A ve B çemberlerin merkezleridir. P her iki çemberde olduğundan **AP = 4 cm, BP = 4 cm**. AB = 6 cm. İki kenarı eşit olduğu için üçgen **ikizkenardır**; eşkenar değildir.

Puanlama (10 puan): Üç kenar uzunluğu: 6; ikizkenar türü ve yarıçap gerekçesi: 4 puan.

27. SORU

ÇÖZÜM

AP = BP = 3 cm yarıçaplardır; AB de 3 cm verilmiştir. Üç kenar eşit olduğu için APB **eşkenar üçgendir**.

Puanlama (10 puan): Üç doğru uzunluk: 6; eşkenar türü ve eşitlik gerekçesi: 4 puan.

28. SORU

ÇÖZÜM

AP = 3 cm (A merkezli çemberin yarıçapı), **BP = 5 cm** (B merkezli çemberin yarıçapı), **AB = 6 cm**. Üç kenar farklı olduğundan **çeşitkenar üçgendir**.

Puanlama (10 puan): Üç kenar uzunluğu: 6; çeşitkenar türü ve gerekçe: 4 puan.

29. SORU

ÇÖZÜM

A ve B merkez olduğundan **AP = BP = 5 cm**; AB = 8 cm. Üçgen **ikizkenardır**; iddia yanlıştır. Eşkenar olması için merkezler arası **AB = 5 cm** olmalıdır.

Puanlama (10 puan): 5, 5, 8 uzunluklarıyla iddiayı değerlendirme: 6; eşkenar için AB = 5 cm: 4 puan.

30. SORU

ÇÖZÜM

Pergel açıklığı 4 cm sabit tutularak A ve B merkezli çemberler çizilir; kesişimlerden biri P seçilir. **AB = AP = BP = 4 cm**. AP ve BP yarıçap olduğu için oluşan üçgen **eşkenardır**.

Puanlama (10 puan): AB ve iki doğru çember: 5; P ile üçgen çizimi: 2; üç eş kenar ve eşkenar gerekçesi: 3 puan.

Kapsam: ÖDSGM 2026-2027 5. sınıf 1. yazılı geometrik şekiller çıktıları (MAT.5.3.1-7). Birden fazla senaryoya hazırlık içindir; MEB yayını değildir. Ölçüm sorularındaki çizimler gerçek açı ölçülerindedir. Her soru için 10 puanlık öneri verilmiştir.

Resmî kaynak: 2026-2027 1. dönem konu-soru dağılım tabloları